

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN UNUMLI FOYDALANISH VA DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Ergashev Rustam Najimovich

Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent.

Nasurulazoda Maftuna Zokirjon qizi

Guliston davlat pedagogika instituti magistri

Annotatsiya. Mazkur maqola boshlang'ich sinflarda innovatsion texnologiyalaridan samarali foydalanish, dars jarayonlarini unumli tashkil etish usullariga bag'ishlangan.

Bugungi kunda mamlakatimizda ta'lim tizimiga katta e'tibor qaratilib, yosh o'quvchilarimizni jahon standartlari darajasida zamonaviy, bilimli, malakali shaxs bo'lib yetishishini maqsad qilgan.

Har bir o'quvchi o'ziga xos qobiliyatga egadir. Ulardagi iqtidor va qobiliyatni yuzaga chiqarish va rivojlantirish uchun o'qituvchi o'quvchilar bilan ko'proq ishlashi va o'z ijodkorlik mahoratini ishga solishi lozim. Dars jarayonlarini unumli tashkil etish va vaqtni to'g'ri taqsimlash, yangicha usul va metodlardan, innovatsion vositalardan foydalanish darsni yanada samarador bo'lishiga yordam beradi.

Kalit so'zlar: kreativ fikrlash, innovatsiya, innovatsion texnologiyalar, bilim, xalqaro tadqiqotlar.

KIRISH

Hozirgi kunda ta'lim muassasalari hodimlarining asosiy maqsadi bilim oluvchilarga noan'anaviy dars usullaridan foydalanib ta'lim beish va tarbiyalashdir. Yosh avlodimizga zamon talabiga mos, dunyo yoshlari bilan raqobatlasha oladigan, o'z iqtidori va salohiyati bilan yurtimiz nomini yanada ko'klarga ko'taradigan darajada ta'lim berishni boshlang'ich ta'limdan boshlashimiz ham muhimdir.

Ta'lim jarayonlarida ilg'or pedagogik texnologiyalarni faol qo'llash, ta'lim samaradorligini oshirish, tahlil qilish va amaliyotga joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. O'quvchilarning fikr doirasi, ongi, dunyoqarashlarini o'stirish, ularni erkin tinglovchidan erkin ishtirokchiga aylantirmoq nihoyatda muhimdir. Ana shu vazifani uddalashda innovatsion faoliyat ustunligi ko'p qirrali samara keltiradi. Boshlang'ich ta'lim umumta'lim maktablarining bosh bo'g'ini bo'lgani sababli ana shu jarayonda o'quvchi shaxsining mukammal rivojlanib borishiga ko'proq e'tibor berish lozim. Shu maqsadni inobatga olgan holda boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishda zamonaviy va innovatsion texnologiyalardan foydalanish hozirgi zamon talabiga muvofiqdir.

MUHOQAMA VA NATIJALAR

Ta'lim tizimida innovatsion deyilganda ta'lim maqsadi va mazmuniga yangilik kiritish, yangicha yondashish, pedagog va talabaning hamkorligidagi faoliyatini tashkil etish, pedagogik texnologiyalarni takomillashtirish jarayoni, ta'limning uslub, shakl va vositalarining majmuasi tushuniladi. Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar va ta'limiy o'yinlardan, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, ijodiy izlanish va mantiqiy fikrlash doiralarni kengaytirish bilan birga ularni darslarda o'rganganlarini hayot bilan bog'lashga, qiziqishlarini oshirishga yordam beradi. O'qituvchilarning bunday zamonaviy talablar asosida yaratilgan sharoitlardan samarali foydalanib, darslarni ilg'or pedagogik hamda axborot kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etilishi ta'lim-tarbiya jarayonini sifatini kafolatlaydi. Misol uchun, interaktiv darsliklar, onlayn ta'lim platformalari, robotlar va boshqa innovatsion texnologiyalar o'quvchilarga ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi. Bu texnologiyalar o'quvchilarning tajribalarini yanada boyitish, ularni motivatsiyalash va yangi bilimlarni o'rganishga ilhomlantirishga yordam beradi. Buning natijasida, o'quvchilarning ta'lim natijalari va ma'lumotlarini oshirishiga yordam beradi. Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikr yuritish, muammolarini hal qilish va yangi yaratuvchi yondashuvlar topishga imkoniyat yaratadi. Shuningdek, bu texnologiyalar o'qituvchilar uchun ham qulayliklar yaratadi, ularning darslarni tayyorlash va o'quvchilarga ma'lumotlarni yetkazish jarayonini yanada samarali qilishga yordam beradi. Shu sababli, innovation texnologiyalar boshlang'ich sinflarda ta'lim va tarbiya jarayonida juda muhim ahamiyatga ega. Boshlang'ich sinfda ta'lim jarayonida o'quvchilarning o'qish motivini rivojlantirish katta ahamiyatga ega. Chunki motiv o'quvchilarni ta'lim jarayoniga qiziqtiradi, darsga faol qatnashishga, bilimlarni egallashga undaydi. Interfaol metodlar o'qish motivini rivojlantirishga katta yordam beradi. Boshlang'ich sinflarda ko'proq bolalarning yoshini, bilim saviyasini hisobga olish lozimligini unutmaslik kerak. Ularga oddiy, oson va vaqt kam sarflanadigan o'yin mashqlardan foydalanib, darslar o'tish yaxshi samara beradi. Dars jarayonlarida "Yosh aktyorlar", "Quvnoq quyunchalar", "Bu meniki", "Charxpalak", "Zanjir", "Davom ettir", "Maqollar zanjiri", "Sinkveyn" metodi, "Venn diagrammasi", "Zig-zag" texnologiyasi, "Topib o'qi" kabi usul va ta'limiy mashqlardan ko'p foydalanish mumkin. Ko'proq atrof-muhit bilan bog'lab o'tilgan mashg'ulotlar bolalar ongini, dunyoqarashini, erkin fikrlash, bayon etish qobiliyatini, mustaqil ishlash ko'nikmasini rivojlantiradi. Innovatsion texnologiyalardan dars jarayonida foydalanishning o'ziga xosligi shundaki, ular o'qituvchi va o'quvchilarning birgalikdagi faoliyati orqali amalga oshiriladi. O'qitish jarayoni o'qituvchi hamda o'quvchilar faoliyatini o'z ichiga oladi. O'qituvchining faoliyati o'quv materialini bayon qilish, o'quvchilarning fanga

bo'lgan qiziqishini orttirish, fikrini teranlashtirish va e'tiqodini shakllantirish, o'quvchilarning mustaqil mashg'ulotlariga rahbarlik qilish, ularning bilim, ko'nikma va malakalarini tekshirish hamda baholashdan iborat.

Ta'limning vazifasi o'quvchilarni kelajakda muvaffaqiyatga erishishlari uchun zaruriy kompetensiyalar bilan ta'minlashdan iborat. Bular sababli ular globallashtirish jarayonida tez o'zgarib borayotgan, savodxonlik va raqamlash ilgari surilgan va hozirgi zamon talablariga ega moslashuvchan ishchilarni dunyoga moslashishiga yordam beradi.

Hozirgi davrning yosh avlod uchun yana bir muhim talabi o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini yuzaga chiqarishdir. Bolalardagi qiyosiy, tahliliy va kreativ fikrlashlarni rivojlantirish o'qituvchining ijodiy mahoratiga bog'liq. Kreativ fikrlashni o'quvchi yoshlar egallashi natijasida ularda dolzarb muammolarni yechish uchun yangi texnologiyalardan foydalanib, hali yaratilmagan sektorlarda ishlash, shu qatorda mashina bajara olmaydigan ishlarni bajarish va global muammolarni yechish qobiliyatlari rivojlanadi. Maktablarda ham o'quvchilarni kreativ fikrlashga bo'lgan ehtiyoji maktab bozori talabidan kelib chiqqan holda ortmoqda. Maktablarning jamiyat hayotidagi ahamiyati shundan iboratki: o'quvchilarni jamiyatning bir qismi ekanligini his qilgan holda, jamiyat ravnaqi uchun o'z hissalarini qo'shish va uning oldidagi burchlarini bajarish kabi tuyg'ularni ularda oshirishdir.

Xalqaro tadqiqotlar esa o'quvchilarda kreativ fikrlashini oshirish orqali ularning tajribalar, hodisalar va shu qatorda vaziyatlarni yangicha uslubda yondashishini ta'minlaydi, bilim olishiga yordam beradi. O'quvchining fikrlashi, qiziquvchanligini tezlashtirish va rag'batni oshirish uchun uning ijodkorlik imkoniyatlari shuningdek yangicha qirralarini ochib beradigan yangi uslubdagi texnologiya va o'rganish shakllari shakllantirilishi kerak. Bu kabi rivojlanish uslublari ta'lim olishi sust o'quvchilarni o'z fikrini ifodalash hamda qiziqishlarini ortishiga yordam beradi.

Innovatsion yondashuvlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining unumdorligini oshiradi. Bugungi davr axborot uzatish hajmi va tezligi jihatlaridan chegaralanmagan butunjahon axborot tarmog'idan faol foydalanishi bilan xarakterlanadi. Multimedialardan va animatsiyalardan keng foydalanish o'quvchilarni darslarga bo'lgan qiziqishi va bilim saviyasini oshiradi. O'quvchilarga kompetensiyalarni har bir dars ko'lamida puxta singdirib borish kerak. Bunda o'qitishda yangi ped texnologiyalardan, innovatsion g'oyalardan, interfaol uslublar va kreativ yondashuvlardan o'rinli ravishda o'z vaqtida foydalana bilmoq lozim.

O'quvchilar hozirgi kunda yaratilgan zamonaviy innovatsiyalar va texnologiyalar orqali yetarli bilim va ko'nikmalarni egallaydilar.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytishimiz mumkinki boshlang'ich, sinflarda innovatsion texnologiyalar o'rni, o'quvchilarga yangi va zamonaviy usullar orqali ma'lumot olish, tushunchalarini tushunish va ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini beradi. Bu texnologiyalar o'quvchilarni ta'lim jarayoniga qiziqtirish, motivatsiyani oshirish va o'rganish jarayonini interaktiv va amaliy qilishga olib keladi. Boshlang'ich sinflarda innovatsion texnologiyalar o'rni, masalan, interaktiv darsliklar, onlayn ta'lim platformalari, video darslar, animatsiyalar va boshqa multimediya vositalari orqali o'quvchilarga ko'proq vizual va auditiv materiallarni taqdim etish imkoniyatini beradi.

REFERENCES:

1. Abduqodirov A.A., Begmatova N.X. Ta'lim muassasalarida multimedia texnologiyasidan foydalanish uslubiyoti (Uslubiy qo'llanma)– Qarshi: 2011.
2. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. - T.:Fan 2006
3. Ishmuxammedov RJ. Abdugadirox A. Pardavey A. "Tarbiyada innovatsion texnologiyalar"-T 2010
4. Internet ma'lumotlar.
5. <https://tsbm.uz/uploads/news/49e2a80e5889f9ea332de232a2928e17.jpg>
<http://psycnet.apa.org/record/1988-98009-002> (accessed on 29 March 2018).
6. Sayfullayev "Ilg'or pedagogik texnologiyalar" Toshkent 2017